

خروج از NPT در اختیار مجلس است؛ برای هر سناریویی آماده هستیم

سخنگوی وزارت امور خارجه درباره خروج ایران از NPT یا ماندن در آن گفت: از نظر قانونی، پیوستن به هر معاهده یا توافقی در حوزه اختیارات مجلس است و این در مورد خروج از هر معاهده هم صدق می‌کند.

سخنگوی وزارت امور خارجه درباره خروج ایران از NPT یا ماندن در آن گفت: از نظر قانونی، پیوستن به هر معاهده یا توافقی در حوزه اختیارات مجلس است و این در مورد خروج از هر معاهده هم صدق می‌کند.

به گزارش خبرگزاری مهر، اسماعیل بقایی، سخنگوی وزارت امور خارجه روز یکشنبه (۹ شهریورماه) در مصاحبه اختصاصی با روزنامه گاردین گفت: «آنچه از رسانه های غربی انتظار داریم این است که منصف و واقع بین باشند. شما را به تاریخچه این موضوع ارجاع می‌دهم؛ چرا ما از تعهداتمان عقب نشینی کردیم؟ در سال ۲۰۱۹ گفتیم که آماده ایم مجدداً به تعهداتمان تحت برجام بازگردیم، اگر سه کشور اروپایی، اتحادیه اروپا و دیگران تعهداتشان را اجرا کنند. این موضع ما هنوز پابرجاست.»

متن کامل مصاحبه سخنگوی دستگاه دیپلماسی را در ادامه می‌خوانید:

تا چه حد فکر می‌کنید امکان مذاکره برای دستیابی به توافقی در این ۳۰ روز باقی مانده وجود دارد و اقدامات اروپا تا چه حد سیاست داخلی ایران در مورد دیپلماسی با غرب را دشوارتر کرده است؟ آیا فکر می‌کنید سه شرط اعلام شده توسط اروپا برای در مورد مذاکرات قابل تحقق است و آیا در مذاکرات ژنو به دستیابی به توافق در این شرایط نزدیک شده بودید؟

به نظر من این شرایط نشان می‌دهد که آن‌ها جدی نیستند و حسن نیت ندارند. به خاطر داشته باشید که ما در میانه یک فرآیند دیپلماتیک بودیم که رژیم اسرائیل، با هماهنگی ایالات متحده و به احتمال زیاد با اطلاع سه کشور اروپایی، به ما حمله کرد. فراموش نکنید که صدراعظم آلمان ادعا کرد که حمله اسرائیل به ایران به مثابه انجام کار کثیف برای آنها بوده است. بنابراین، به نوعی همه آن‌ها این حمله را تأیید کردند. بله، آن‌ها از حمله اسرائیل به ایران حمایت کردند. حالا چگونه ممکن است سه کشور اروپایی به عنوان دولت‌های دارای حاکمیت و عضو برجام، شروطی کاملاً غیرمنطقی مطرح کنند؟ آن‌ها می‌گویند اگر نمی‌خواهید ما تحریم‌ها را بازگردانیم، باید با آمریکایی‌ها صحبت کنید. انتظار دارند ایران از حقوق غیرقابل انکار خود تحت معاهده منع گسترش تسلیحات هسته‌ای (NPT و قطعنامه ۲۳۳۱) شورای امنیت سازمان ملل صرف نظر کند. این یعنی آن‌ها تعهدات خود را بر اساس برجام و قطعنامه شورای امنیت، که با اجماع تصویب شده، نقض می‌کنند.

آیا فکر نمی‌کنید که از میان این سه شرط - مذاکره با آمریکایی‌ها، اجازه دادن به بازرسی‌ها و وضعیت ذخایر - حداقل در مورد وضعیت ذخایر، مشکلی وجود ندارد و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی می‌تواند برود و بررسی کند؟

برود و چه چیزی را ببیند؟

خب، آن‌ها باید به سایت‌های آسیب‌دیده یا تخریب شده بروند و هرچه می‌بینند بررسی کنند، چون شما گفته‌اید که ذخایر را جابه‌جا نکرده‌اید.

با چه هدفی؟ نکته اینجاست که اعتماد بین ایران و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی از بین رفته است. این وضعیتی منحصر به فرد است. ما در تاریخ آژانس سابقه مشابهی نداریم که تأسیسات صلح‌آمیز هسته‌ای یک کشور توسط دو رژیم مسلح به سلاح هسته‌ای مورد حمله قرار گرفته باشد. بنابراین هیچ پروتکل یا شیوه‌نامه مدونی برای بازرسی از سایت‌های آسیب‌دیده وجود ندارد. ما نگرانی‌های امنیتی و ایمنی داریم و در عین حال، مردم ما به دلیل حملات غیرقانونی به تأسیسات خشمگین و ناراحت هستند. ما به عنوان دولت باید به مردم و مجلس خود پاسخگو باشیم. می‌دانید که مجلس قانونی را تصویب کرده که همکاری با آژانس را محدود می‌کند. با این حال، ما همچنان با آژانس در حال مذاکره هستیم. دو دور مذاکره با نمایندگان آژانس داشته‌ایم و در حال کار روی روش‌هایی هستیم که واقعیت‌های موجود را در نظر بگیرد. واقعیت موجود این است که تأسیسات هسته‌ای ما به شدت آسیب‌دیده‌اند. عامل دیگر، قانون مصوب مجلس است که برای دولت الزام‌آور است. بنابراین، باید هر دو را در مذاکرات با آژانس در نظر بگیریم. امیدواریم بتوانیم روشی را تدوین کنیم که تعامل ما با آژانس را تسهیل کند.

آیا امکان دارد توافقی در مورد ملیت بازرسان حاصل شود؟ برخی پیشنهاد داده‌اند که اگر بازرسان، مثلاً، روس باشند و نه آمریکایی، مشکلی پیش نخواهد آمد؟

من در جایگاهی نیستم که بتوانم وارد جزئیات شوم، چون مذاکرات ما با آژانس هنوز ادامه دارد. باید شیوه نامه جدید تدوین شود.

یکی از نگرانی های شما این است که اطلاعات جمع آوری شده توسط آژانس در سایت ها به یک قدرت متخاصم مانند اسرائیل منتقل شود، چون این اطلاعات به آژانس می رود و ممکن است درز کند که این برای شما خطرناک است.

این یک نگرانی واقعی به ویژه با توجه به رویکرد سیاست زده آژانس است. نمی توانیم این واقعیت را نادیده بگیریم که آخرین گزارش آژانس توسط آمریکا و سه کشور اروپایی مورد سوءاستفاده قرار گرفت تا قطعنامه ای تنظیم کنند که ادعا می کرد ایران عدم پایبندی دارد. البته آن قطعنامه هیچ مبنای قانونی برای حمله به تأسیسات ما فراهم نمی کرد، اما زمینه روانی برای اسرائیل و آمریکا ایجاد کرد تا کمتر از ۲۴ ساعت پس از تصویب آن، جنگ تجاوزکارانه ای علیه ایران به راه اندازند.

آیا راهی وجود دارد که شما ماهیت اطلاعاتی که به آژانس می رود را محدود کنید و اطلاعات حساس امنیتی به آژانس ارسال نشود؟

ببینید، اساساً نگرانی آن ها چیست؟ متأسفانه در رسانه های جریان اصلی غربی، درباره موضوعات ثانویه ای همچون ذخایر ایران، همکاری ایران با آژانس و بازگرداندن قطعنامه های شورای امنیت صحبت می شود. اما رفتار غیرقانونی توسط ایالات متحده و اسرائیل را نادیده می گیرند. برای مثال ما قطعنامه ای را به مجمع عمومی سازمان ملل درباره ممنوعیت حملات به تأسیسات هسته ای دیگر کشورها پیشنهاد کردیم. استدلال های ایالات متحده در مخالفت با این قطعنامه را بخوانید؛ آن ها می گویند در اساسنامه آژانس هیچ ماده ای وجود ندارد که استفاده از زور علیه تأسیسات هسته ای کشورها را ممنوع کند! یا اینکه ادعا می کنند که حمله به تأسیسات هسته ای ایران در راستای دفاع جمعی از اسرائیل بوده است! این یک تفسیر عجیب و غیرمنطقی از قوانین بین المللی برای توجیه حملاتشان به ایران است. فکر می کنم رسانه های غربی باید این موضوع را برای افکار عمومی غرب روشن کنند که یک جنگ تجاوزکارانه و ظالمانه علیه ایران تحمیل شد. آن ها فرآیند دیپلماتیک را تخریب کردند و به حقوق بین الملل لطمه وارد آوردند، آن هم در حالی که تأسیسات ما ۲۴ ساعت شبانه روز تحت بازرسی و نظارت آژانس قرار داشت. در طول سه دهه گذشته، هیچ مدرکی دال بر انحراف از اهداف صلح آمیز پیدا نشده است. بنابراین، هیچ قانون، منطق یا قاعده اخلاقی وجود ندارد که به ایالات متحده یا رژیم اسرائیل اجازه دهد به تأسیسات ما حمله کنند. نباید این موضوع را ساده سازی کرد، چون این یک جنگ آشکار علیه حاکمیت قانون بود.

بازگشت تحریم ها تا چه حد به اقتصاد ایران آسیب می رساند؟ نظرات متفاوتی در این خصوص شنیده ام.

هیچ کس نمی تواند بگوید که ما از بازگشت تحریم ها استقبال می کنیم. ما این فرآیند تحریمی را از سال ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۰ تجربه کردیم و سپس از ۲۰۱۲ برای رفع آنها تلاش کردیم. بیش از دو سال طول کشید تا از شر آن تحریم ها خلاص شویم. هیچ فرد سلیم العقل یا دولت مسئولی از بازگشت این تحریم ها استقبال نمی کند. اما در عین حال، ما به عنوان یک ملت یاد گرفته ایم چگونه از عزتमान دفاع و از خودمان حفاظت کنیم و با این جنگ ظالمانه (تحریم های اقتصادی) مقابله کنیم. می توانم آن را جنگ بنامم، چون آن ها حقوق انسانی و رفاه تک تک ایرانی ها را هدف قرار داده اند. برای ما به عنوان یک ملت، کاملاً روشن است که این غیرعادلانه است. ما هیچ خطایی نکرده ایم که مستحق چنین رویکردی از سوی شورای امنیت سازمان ملل باشیم. بنابراین، از بازگشت تحریم ها استقبال نمی کنیم و هر کاری از دستمان برآید انجام خواهیم داد تا اجازه ندهیم این اتفاق رخ دهد. به همین دلیل با اروپایی ها، چین، روسیه و دیگر اعضای شورای امنیت در تماس بوده ایم. در عین حال، باید برای هر سناریویی در آینده آماده باشیم.

در میان میانجی گران متعددی که پیشنهاد شده اند، مصر در حال حاضر فعال تر به نظر می رسد. آیا می توان گفت که میانجی گری اکنون به سمت مصر پیش می رود تا عمان، امارات یا نروژ؟

نه به این معنا. کشورها و افراد زیادی تلاش می کنند کاری انجام دهند. متوجهیم که بسیاری در منطقه ما نگران پیامدهای هرگونه تنش برای کل منطقه هستند. بنابراین، آن ها تمام تلاش خود را می کنند. آنها مساعی جمیله خود را برای کمک به جلوگیری از تشدید اوضاع به کار می گیرند.

یکی از اثرات بازگشت تحریم ها این است که روسیه و چین ملزم به اجرای این تحریم ها خواهند بود، که در حال حاضر چنین الزامی ندارند. دوم اینکه، آیا این به این معناست که اروپا عملاً مسئولیت لغو تحریم ها را به آمریکا واگذار می کند؟ من به عنوان یک اروپایی این را عجیب می دانم که اروپا تلاش کرده خود را بخشی از این فرآیند نگه دارد، اما حالا در حال کنار رفتن است و فرآیندی را تأیید می کند که در نهایت آمریکا را مسئول می داند.

روسیه و چین به صراحت اعلام کرده اند که با بازگرداندن تحریم ها مخالف اند، چون فکر می کنند این کار از نظر قانونی، اخلاقی و سیاسی صحیح نیست که تحریم های لغو شده علیه ایران دوباره اعمال شوند. ما با آن ها در تماس هستیم و روابط خوبی با هر دو داریم. در مورد اروپایی ها، فکر می کنم کاری که آن ها کردند این بود که نقش خود را از یک میانجی معتبر به ابزاری برای ایالات متحده تقلیل دادند.

بیانیه مطبوعاتی مارکو روبیو، وزیر امور خارجه، را بخوانید. او از فعال شدن این سازوکار استقبال کرد و گفت که خوشحال است چون این در راستای اجرای فرمان رئیس جمهور ترامپ در ۴ فوریه ۲۰۲۵ است. در واقع، آن ها می گویند که اروپایی ها کاری را انجام می دهند که ترامپ به آن ها دیکته کرده است. با اتخاذ چنین رفتاری نقش اروپایی ها کاهش خواهد یافت. اگر به تاریخچه برجام نگاه کنید، از خاویر سولانا، کاترین اشتون، موگرینی تا بوریل، همه آن ها سعی کردند میان ایران و ایالات متحده میانجی گری کنند و نشان دهند که شریکی قابل اعتماد برای مذاکره هستند. اما حالا اروپایی ها تصمیم گرفته اند که صرفاً، دنباله رو ایالات متحده و اسرائیل باشند. این کاملاً غیرمسئولانه است که نقش خود را به دیگران واگذار کنند.

من خیلی تحت تأثیر اظهارات وزیر خارجه بریتانیا قرار گرفتم که گفت ما از برجام عبور کرده ایم و از ایده حق ایران برای غنی سازی داخلی هم گذشته ایم. این برای بریتانیا، که همیشه از برجام حمایت کرده و غنی سازی در سطح پایین را به رسمیت شناخته، حرف بزرگی است.

آیا فکر نمی کنید ما کاملاً حق داریم که دیگر به آن ها اعتماد نکنیم؟ آن ها در حالی که هنوز بخشی از برجام هستند و برجام مجوز غنی سازی ۳.۶۷ درصد را می دهد، می گویند که با غنی سازی مخالف هستند، آن هم پس از اینکه تأسیسات ما توسط اسرائیل و ایالات متحده مورد حمله قرار گرفته و آسیب دیده است.

اما اگر برجام به شکلی احیا شود آیا شما آمادگی دارید که مثلاً به غنی سازی ۳.۶۷ درصد بازگردید؟ در آینده قرار است چه اتفاقی در این خصوص رخ دهد؟

آنچه از رسانه های غربی انتظار داریم این است که منصف و واقع بین باشند. شما را به تاریخچه این موضوع ارجاع می دهم؛ چرا ما از تعهداتمان عقب نشینی کردیم؟ در سال ۲۰۱۹ گفتیم که آماده ایم مجدداً به تعهداتمان تحت برجام بازگردیم، اگر سه کشور اروپایی، اتحادیه اروپا و دیگران تعهداتشان را اجرا کنند. این موضع ما هنوز پابرجاست.

آیا آن موضع شما هنوز برقرار است؟

اگر همه به برجام بازگردند، ما هم این کار را خواهیم کرد. بله. چون برجام پشتوانه قطعنامه شورای امنیت سازمان ملل را دارد. ما عضو شورای امنیت نیستیم. آن قطعنامه توسط ایالات متحده پیشنهاد شد و با اجماع، از جمله با رأی بریتانیا و فرانسه، تصویب شد. اگر آن ها حداقلی از حسن نیت را داشتند، سعی می کردند تعهداتشان تحت برجام را دوباره اجرا کنند و سپس از ایران انتظار داشته باشند که به تعهداتش بازگردد.

از نظر عملی، شما برای مدت طولانی نمی توانید غنی سازی داخلی انجام دهید، درست است؟

من از مباحث فنی اطلاعی ندارم.

خطر اینجا است که هر دو طرف وارد بحثی کاملاً نظری درباره حق غنی سازی در داخل ایران شوند، در حالی که شما به هر حال نمی توانید این کار را انجام دهید. پس چه فایده ای دارد که جنگ دوم بر سر چیزی باشد که نمی توانید انجام دهید؟

آن ها می گویند تأسیسات ایران به شدت آسیب دیده و دیگر امکان غنی سازی نیست. اگر این طور است، خب، نگرانی شان چیست؟! اگر فکر می کنید ما عملاً غنی سازی صفر داریم، پس چرا ایران را با تحریم های بیشتر و قطعنامه های جدید شورای امنیت تهدید می کنید؟

این رفتار باعث می شود ایرانی ها نتیجه بگیرند که مسئله هسته ای بهانه ای بوده و آن ها فقط می خواهند ایران را تضعیف کنند. برخی می گویند، می توانید از حق غنی سازی برخوردار باشید بدون اینکه ضرورتاً غنی سازی کنید. این مثل این است که بگویند شما حق نوشیدن آب دارید اما عملاً نباید این کار را بکنید. چنین تفسیری واقعاً به معاهده منع گسترش تسلیحات هسته ای (NPT) آسیب می رساند، چون در ماده چهارم کاملاً روشن است که حقوق کشورهای عضو چیست. نمی توانید از یک کشور

انتظار داشته باشید که بخشی از یک معاهده باشد، به تعهدات آن پایبند باشد، اما از حقوق و امتیازاتش صرف نظر کند.

تصمیم گیری درباره NPT و خروج از آن به عهده رهبر انقلاب است، نه مجلس، درست است؟

از نظر قانونی، پیوستن به هر معاهده یا توافقی در حوزه اختیارات مجلس است و سپس باید توسط شورای نگهبان تأیید شود. این در مورد خروج از هر معاهده هم صدق می کند. بنابراین، این کار باید توسط مجلس انجام شود.

برخی می گویند این فقط در حوزه اختیارات رهبر انقلاب است.

از نظر قانونی در سیستم ما، پیوستن به هر معاهده بین المللی بر عهده مجلس است.

آیا اکنون طرحی در این مورد در مجلس در حال بررسی است؟

آن ها در حال کار روی آن هستند، اما هنوز تصویب نشده است.

آیا احساس می کنید اروپا شما را ناامید کرده است؟ برداشت من این است که زمانی اروپا به عنوان میانجی بین شما و آمریکا عمل می کرد، اما این نقش تمام شده است. و در نهایت، به نظر می رسد ۵۰ درصد احتمال دارد جنگ دیگری رخ دهد. آیا این بار بهتر آماده خواهید بود؟

ما آماده ایم. این مسئله به عزت و حاکمیت ملی و استقلال ما مربوط می شود. ما در طول قرن ها یاد گرفته ایم چگونه خودمان را با شرایط وفق دهیم. می دانیم که جنگ بسیار پرهزینه است، اما در عین حال، برای ملتی که یک کشور تمدنی با تاریخی غنی و پرافتخار است، گاهی باید بهایی برای زندگی با عزت پرداخت. فکر می کنم شما به عنوان بریتانیا، تجربه واقعه بلیتز (حمله غافلگیرانه آلمان نازی در جریان جنگ جهانی دوم) را داشتید که در جریان آن مجبور شدید در برابر آلمان نازی از خود دفاع کنید. ما هم وقتی در ۱۳ ژوئن مورد حمله قرار گرفتیم، وضعیت مشابهی را تجربه کردیم. گاهی هیچ چاره ای جز قوی و سرسخت بودن ندارید.

ما به آن «روحیه بلیتز» می گوئیم، یعنی حال و هوای ملت هنگام حملات غافلگیرانه آلمان نازی. آیا احساس می کنید این روحیه را داشتید؟

بله، ما با چنین روحیه ای متحد و منسجم در برابر حمله اسرائیل ایستادیم. این یک جنگ تجاوزکارانه و ظالمانه بود و هر ایرانی متوجه شد که این جنگ، جنگی غیرعادلانه است و باید متحد شویم تا بتوانیم از خودمان به عنوان یک ملت دفاع کنیم.